

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Előfizetési árak:
1 évre 12 kor., 1/2 évre 6 kor., 1/4 évre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Felelős szerkesztő:
BILKEI FERENC.

Megjelenik: kedden, csütörtökön és szombaton este.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: Szent-István-tér 1.
Egyes számok kaphatók: a dohányfősszéknél.

Szent Imre ünnep.

Lélekemelő ünnepély folyt le a mult szombaton a főgimnázium disztermében. A lilíomos ifjuság, a mely erős testben, erős lélekkel akarja szolgálni a magyar hazát a nyilvánosság elé lépett, hogy zsengeivel gyönyörködtesse a szép számban megjelent ünnepi közönséget. A program minden pontja magas színvonalon állt értéket képviselt. Székely Gábor VIII. o. t. ügyes zongora játéka után Lauschmann László VIII. o. t. mondott előbeszédet. Meglátszott, hogy a beszéd minden szaván egy szép jövőre hivatott talpra esett ifju ember lelke a ki nyomokon jár s a nemes sziv forrásából az éles elme szűrőjén keresztül jutatta hozzánk azt a lelkes tüzes beszédet, a melyet örömmel hallott mindenki.

Majd egy pompás párbeszéd kötetmény következett: Bakonyi... remélté című. Szerzője Platz Bonifác dr. ny. főigazgató, a tudományos Akadémia tagja, aki nagy dolgai között, az élet nagy kérdéseit feszegető tudományos munkálkodásai közt arra is ráér, hogy lelke a multba szállva vissza a poézis édes hangulatával ringassa álomba lelkünket. A bájos kötetményben szent Imre és szent Gellért társalognak a tisztalelkű királyi ifju lelkének égi szomszúságáról.

Utána Mihályfy Ákos dr. egyetemi tanár a vaskorona rend lovagja mondott egy nagyértékű beszédet a családról és az iskoláról. Nem akarunk bírálatot mondani a mélyeség eszmékben bővelkedő beszédéről, hanem leköszöljük egészségében. Olvassa el mindenki s ha elolvassa, érezni fogja, hogy erre a beszédre minden családban szükség van:

Mélyen tisztelt közönség!

Ritkán van a maihoz hasonló alkalom, amely az iskolát és a családot, a tanárokat, szülőket és gyermekeket nemcsak összehozza, hanem ugyanazon érzelmekben, hangulatban és lelkesedésben egyesítse. Megrágdom ezt a ritka alkalmat arra, hogy egy olyan kérdéstről szóljak önmaguk, a mely talán kevésbé illik az ünnep keretébe, de a melynek fogékonyabb halgatóságot aligha találhatnék ezen ünnepi közönségnél. Együtt látom magam előtt egy tanítézt tanárikarát, ifjuságát s az ifju nemzedék szülőit, — miről beszélhetnék ma nagyobb joggal, több eredménnyel, mint az iskola és a család viszonyáról?

Valaha iskola és család egymással karöltve, egymást támogatva végezték magasabb feladatukat: az ifjuság nevelését. És ez egész természetes. Hisz az iskola a családból nőtt ki, a szülők kötelességeinek egy részét vállalta magára, s így joggal számíthatott mindig a család támogatására.

Az iskola és a család ezen egyöntetű harmonikus működése azonban rég megszűnt. Ez a két egymásra utalt intézmény mindjobban eltávolodott egymástól, s ahelyett hogy egymást támogatnák, nem egyszer farkasszemet néznek egymásra.

Az iskolát a XVIII. század végén kezdődő s a XIX. században virágzásra jutott német bölcselek és pedagógusok nevéhez fűződő áramlat kivették eredeti jellegéből s kezdte megásni azt az irt, amely még ma is tárog az iskola és a család között. Ez az irányzat egyedül az oktatást, az intellektuális kiképzést tűzte zászlójára. De erre a zászlóra nem volt ráírva: *In hoc signo vinces.* — ellenkezőleg ez a zászló csönd szelére vitte az iskolát, csöndbe magát a tudományt, miként ezt nemrég egy kiváló francia tudós, Brunetière nyíltan bevalotta.

Az iskola rávetette magát teljesen a tanításra, a nevelést egészen elhanyagolta, azt gondolva, hogy az intellektuális képzésnek természetes folyamánya lesz az erkölcsi művelődés és nevelés.

Egyoldaluan megtömté, megszerhelte az ifjuság szellemét, de szívet irtesen hagyta, akaratát, jellemét nem irányította; tanított de nem nevelt; tanított mindent, csak egyet nem, ami a legszükségesebb, *hogyan kell élni?*

Még ez nem lett volna vézetes baj, ha amit az iskola elhanyagolt, kárpótolta volna a szülői ház, ha az iskola egyoldalú ferdeségeit kiegyenlítette volna a családi nevelés; ha az ész túlterhelését egyensúlyozta volna a jellem, az akaratéró és a szivjóság képzése a családban; egyzóval nem lett volna nagy baj, ha az iskola tudásra, a család meg életre tanította volna az ifjuságot. De amit elhanyagolt az iskola, azt elhagyta a család is: nagyrészt az iskola befolyása alatt. A kötelező iskolázás, az iskolának úgy szólván a gyermek egész életét lefoglaló impérium, főleg pedig az iskolának csak az intellektuális kiképzést célzó irányzata a családokban megérlelte azt a meggyőződést, hogy a gyermek teljesen az iskoláé, — a szülők minden nevelői kötelességét és feladatát átvette az iskola. Így jött létre az a pedagógiai anarchia, hogy sem az iskolákban, sem a családban nem neveltek, — ezen anarchia szomorú következményeiret pedig ma már keservesen lakol az egész európai társadalom.

Felnőtt egy-két nemzedék sok tudománnyal, minden nevelés nélkül; teletömté magát egész megcsömörülésig a jó és a rossz tudás fájának gyümölcsével, de az élet fájának gyümölcsét nem érlette meg. S ennek a következménye? hogy míg az agyat csaknem sztfeszíti a sok tudás, erőtlén az akarat, ingatag a jellem s így az élet küzdelmei és kísértései között nem tud megállni minden tudása, intelligenciája, műveltsége dacára az iskolázott ember. Megrémülve vette észre a társadalom a jellemtelenség, az akaratgyengeség, az erkölcsi súlyedés térfoglalását a legműveltebb osztályokban, megrémülve látja, hogy tudás, műveltség, intelligencia nem védi meg az embert a bukástól, a legiszonyabb erkölcsi súlyedés-

től sem. Eleinte ezen szomorú jelenségeke a modern korral járó szükségszerű patho logikus tüneteknek minősítették. De csak hamar belátták, hogy ezek nem egyszerűen beteges kivételek; belátták, hogy a sok tudás szivjóság nélkül, a sok ismeret jellem nélkül, a magas intelligencia akarateró nélkül kárhozatos méreg az egyénre, a családra, a társadalomra. Kezdték tehát keresni e félszeg fejlődés okait. S divatba jött mindenért az iskolát tenni felelőssé. Megindult a rekriminációk egész sora az iskola ellen a sajtó és a szülők részéről. De maguk az illetékes tényezők is komolyan foglalkoznak napjainkban az iskolázás kérdésével. Mert habár a legnagyobb igazságtalanság volna mindenért az iskolát okozni: nem lehet tagadni, hogy iskolázásunk rendszerében is van hiba. Tudósok, bölcselek, pedagógusok, behatóan foglalkoznak iskolai rendszerünk hiányainak földerítésével és orvoslásával. Először is keresik a módokat, hogyan lehetne könnyíteni a szellemi túlterhelésen. Egyik javaslat a másikat éri. Van aki az érettségit, másik minden vizsgát, egy harmadik a bizonyítványt, vagy legalább a szakundát akarja eltörölni; van aki azt javasolja, hogy még leckét se adjon fel a tanár, annál kevésbé házi dolgozatot; mindent az iskolában, ott is csak játszva tanuljanak. Keresik az egyes tanárgyak mód szerinti kezelésében a gyakorlatiasságot, igyekeznek viszatéríteni az iskolát a régi elvéhez: *Non scholae, sed vitae discimus.* Sőt a tárgyak egymáshoz való viszonyát is praktikus szempontok szerint mérlegelik, a jelenlegi beosztást gyökerestül felforgatni akarják. Némelyek a klasszikus nyelvek helyébe a modern nyelvtanítást helyeznék, mások szerint a természettudományokra kell a főszlyt fektetni, ismét mások az esztetikai képzést hangsúlyozzák. Egyik a földrajzot, másik az irodalomtörténetet, harmadik a rajzot akarja a tanítás középpontjává tenni.

De belátták azt is, hogy az iskolának nevelnie is kell, ezért sürgetik a testedzést, tornászatot, éneket, hadijátékokat, sőt a kézi munkát is, az alkoholizmus ellen már az iskolákban megkezdik a küzdelmet, az elemi iskolákban a fa- és a madárnap mind megannyi nevelési momentum. Fölvették a co-educatio és a nemi felvilágosítás eszméit gyógyszer gyanánt az ifjuság közt elharapódzott erkölcselenség ellenében.

Keresik az iskola érintkezését a családdal is. Terveztetik, itt-ott már életbe léptették a szülői és a tanári közös értekezleteket. Nemzetközi nevelési kongresszusokat tartanak (a mult évben Londonban, az idén Brüsszelben), melyeken az iskola és a család nevelői feladatait tárgyalják.

Egy kiváló német pedagógus Foerster apostola lett az akaratnevelésnek; egyik mű-

Sövegjártó János

vászon kereskedése

Székesfehérvár, Barátok épülete,

EZELŐTT: ÖZV. HANEL ANTALNÉ.

Nagy választék ágy és asztalneműekből,
— fehér és szines barchetok, stb. —

Olcsó szabott árak.

Mai lapunk 4 oldal.

00000618

vét a másik után adja ki, melyekben ostorozza a kizárólagos intellektuális képzést, s az egész nevelés gerincének az akarat, (a jellem megszilárdítását mondja.)

Mindezen törekvésekben van sok helytelen, de van sok helyes gondolat is. Mindenesetre igaz, hogy az iskola nem önmagáért, hanem az életért van; igaz, hogy az iskolában nemcsak tanítani, hanem nevelni is kell; hogy nemcsak tudásra, hanem életre is kell tanítani; nemcsak ismereteket kell közölni, hanem a szívet is kell képezni, a jellemet fejleszteni, az akarat cselekvő és ellenálló, munkabíró és önmegtágadó erejét fejleszteni. Mert, miként egy angol író mondja „az a tanító, aki csak ismereteket közöl, mesterember; aki azonban a jellemet fejleszti, az a művész.“

Mindenesetre igaz az is, hogy a mai iskolai rendszerünk gyökeres reformot igényel a mai iskolától kezdve a legfelsőbb oktatásig, de az is bizonyos, hogy a jövő iskolája csak akkor fog több eredményt elérni, több sikert felmutatni, mint a mai, ha abban a tanító szívének, lelkiéletének kiszűrésére legalább is annyi alkalom lesz, mint tudományának előadására.

De igaz az is, hogy mindent nem várhatunk az iskolától. Az iskolát támogatniok kell a szülőknek is. A meglevő bajokért nem egészen az iskola a felelős, hanem a család is, sőt ez jobban, mint általában az iskola. A nevelés gócpontja, melegegyháza mégis csak a család; a nevelés első sorban az anya és az apa feladata. Az iskola csak berámázza a képet, melyet a szülők rajzolnak a gyermek szívébe. A nevelés a legegyszerűbb valami, ehhez főképp a gyermek egyéniségének és életének megfigyelése és megismerése szükséges, amire a tulzánolt iskolákban a tanító egyszerűen képtelen. Ki szokathatja jobban rendre; fegyelmre, pontosságra, engedelmességre, munkásságra, kötelesség és tisztességtudásra, önmérsékletre, indulatainak, szenvedélyeinek, túlzó vágyainak megfékezésére a gyermeket, mint éppen a szülő? Pedig ezekből kovácsolódik a jellem, acélozódik az akarat. Csakis a szülő vezetheti milderre gyermekét, aki ott van mellette az élet mindazon körülménye között, amelyek mindennapi alkalmul szolgálhatnak ezen erények és készségek gyakorlására. Az iskola legfeljebb csak figyelmeztethet és buzdíthat; csak az általános keretet adhatja meg, a családi nevelésnek kell ezen kereteket kitöltenie. Épp így hol van több alkalom a szívjóság, a szeretet a részvét, a türelem gyakorlására, mint otthon a családi körben, ahol a szülők, a testvérek, a cselédek, a szomszédok, a betegek, a vendégek, a koldusok ezer meg ezer alkalmat nyújthatnak arra, hogy a gyermekben a szociális érzék, a szolidaritás gondolata vagy mint a régiek mondták, az igazi felebaráti szeretet megnyilatkozzék.

És a vallásosság öntudatos gyakorlására mi buzdíthatná jobban az ifjút, mint atyjának, anyjának, rokonainak, a család tagjainak példája? Hiába tanítják, vezetik, buzdítják az irányban a tanuló az iskolában, ha a család légkörében az ellenkező példa hatástalanabb teszi az iskolában megfogamzott jószándékot.

Pedig m. t. közönség az egész nevelésnek egyedüli biztos alapja a vallásosság. Ezt nem pótolhatja sem etika, sem műveltség, sem eszhetika. Mert az erkölcs is csak ugy lesz életképes, ha a vallásban gyökeredzik; a műveltség és eszhetika pedig igazi vallásosság nélkül csak arra jó, hogy

1. V. ö. 1. Jugendlehre. Ein Buch für Eltern, Lehrer u. Geistliche. Berlin.
2. Schule u. Charakter. Beiträge zur Pädagogik des Gehorsams u. zur Reform der Schulpflicht. Zürich.
3. Lebenskunde. Ein Buch für Knaben u. Mädchen. Berlin.
4. Lebensführung. Ein Buch für junge Menschen. Berlin.
5. Sexualethik u. Sexualpädagogik. München. (Ez megjelent magyarul is.)

ideig-óráig elföldje a szív durvaságát és szép mczbe öltöztetve a bünt, elaltassa a lelkiismeretet. Mutatja Franciaország példája, a hol vallásosságra nem nevel az iskola, de tanít etnikát és eszhetikát — és mi az eredmény? Maguk az államférfiak is meg vannak rémülve a gyermekbűnösök nagy számától, az erkölcsi élet súlyosodásától. A vallástalan etika a la moral laique legfőképp arra jó, hogy apacheokat nevel, — és forradalmár sztrákolókat, akik bombákkal akarják kivívni igazukat.

Az igazi vallásosság a nevelés legfőbb tényezője: mert mi sem gyakorol oly kedvező hatást, mint a vallásosság, a jellemképződésre, az akaratérő megszilárdítására, a lelki tehetségek harmonikus kialakulására, a szociális érzék kifejlesztésére, az erkölcs tisztaságára. Az igazi vallásosság védi meg a műveltséget is az egyoldalúságtól, a tudományt a felfuvalkodottságtól és pedantériától — s ez adja meg embernek azt az erőt, amelyet az élet nehéz megpróbáltatásaiban másutt hiába keres.

Már már, Istennek hála, a mi iskoláinkban jó uton járnak. Számos újítás mutatja, hogy az intellektuális képzés egyoldalúságát kezdik elhagyni s a rendszer hiányait a tanárok buzgalma és nevelői tapintata pótolja.

És hogy a vallásos nevelésre nagy gondot fordítanak, mutatja az, hogy az erkölcsi nevelés eszközei közé fölvettek éppen azt az intézményt, amely hívta van meg tanítani az ifjúságot az igazi, bensőséges vallásos életre. Ez a Mária-kongregáció, amely ebben az intézetben is évről-évre lombosabb, virágzóbb s hisszük, hogy érett gyümölcsökben is évről-évre gazdagabb.

Már most önökön a sor, milyen tisztelt szülők, hogy kövessék az iskola jó példáját. Ne várjanak mindent az iskolától, hanem legyenek önök is nevelői gyermekeiknek.

Támogassák az iskolát, még pedig két irányban. Először is ne nehezítsék meg az iskola munkáját. Ez történelki és a család ellentétes eljárásával az iskola fegyelmét lazítja, jó szándékait megheistítja, vagy ha meggondolatlan bírálatival tekintélyét lerontja. Az iskolát támadni kényelmes ugyan, de legnagyobb mértékben könnyelmű és veszedelmes, már csak azért is, mert megmetelyezi a gyermek lelkét, kiöli belőle a szükséges tiszteletet, úgy hogy végeredményben szülőinek tekintélyét sem fogja becsülni. Az iskola mindenkor épül a tanulóknak a szülők tiszteletét és szeretetét, méltán elvárhatja tehát ugyanazt a családól. Ne az iskolának üzenjen hadat a család, hanem a gyermek szívében levő rossznak, legyen gyertyatársa az iskolának, hogy egyesült erővel oktatás, fegyelmezés és szoktatás által képessé tegyék a gyenge, rosszra hajló gyermeket, hogy később önmuralom és önnevelés által saját magát fékezhesse és tökéletesíthesse.

De pozitív irányban is támogatnia kell a családnak az iskolát. A gyermek testi, lelki és erkölcsi erő kifejlesztésére legalább annyi gondot kellene fordítani, mint a test ápolására és nevelésére. A lelki élet mélyítése, a kedély nemesítése és az akarat edzése által ki kell képezni a gyermekben a a belső érzéket és fogékonyságot a lelki élet finomságai iránt; meg kell sejtetni vele, hogy van a pusztán külső életen kívül mélyebb, igazibb élet is; az legyen legnemesebb törekvése életét lehető legtökéletesebben kifejleszteni. Ezt a vágyat oltsa a család gyermeke szívébe s akkor a leggazdagabb örökséget, a legjobb utaválót adta neki az élet számára.

Igy lesz ismét helyreállítva az egyedüli természetes viszony iskola és család között, ha mindegyik kiveszi részét a nevelés nagy munkájából.

Ilyen harmónia volt azon ifjú nevelésében, akinek tiszteletére, ünnepelésére, di-

csőítésére ma itt összejöttünk, akit halála után az Egyház a szentek glóriájával övezett, akit a keresztény magyar ifjúság méltán tekint eszményképének.

Szent Imre tanítását és nevelését királyi atya egy idegen szerzetesre, szent Gellérre bízta. De a nevelő munkáját megkönnyítette a jámbor anya és a szentéletű atya példája és imája, sőt Szent István külön Intelmeket intézett fiához, melyekben az atya szeretetével és tekintélyével erősítette meg a nevelő által hangoztatott elveket. Ime, melyen tisztelt közönség! előttünk a példa. Ha azt akarjuk, hogy az ifjúság szent Imre nyomdokába lépjen, töltse el a tanárokat szent Gelléri szelleme, a szülők pedig kövessék szent István példáját és fiához intézett intelmeit.

Végül hozzátok fordulok kedves ifjak. Ne gondoljátok, hogy rólatok megfeledkeztem. Hisz a mit eddig mondtam, az is érettetek, a ti érdeketekben történt. Sőt miként érettetek van az iskola, érettetek a család, érettetek a Mária-kongregáció: ugy érettek van ez a mai ünnepség is. Szerencsések vagytok, mert oly sokan gondolnak reátok: egy egész intézet lelkes tanári karavaltatók-anjátok a szülői szeretet egész melegevel. A ti kedvetekért jött ide a mai ünnepre a város díszes közönsége, élén apostoli főpásztorával, aki mindenütt ott van, ahol igazi életről van szó; mert a püspök urnak, a város közönségének, a tanári karnak legfőbb vágya, hogy nagyok legyetek erényben, erősek akaratban s így egykor boldogok az életben. Sőt még ez sem elég. Az Egyház is azért állítja lelketek elé Szent Imre dicső alakját követendő eszménykép gyanánt, a bold. Sztíz is azért terjeszti ki felétek a kongregációban védő palástját, a mindenható Isten azért küldi köztetek őrző angyalait, az Ur Jézus azért kínálja, nektek, lelketek táplálékául az Oltári szentszentségben önmagát: hogy nagyok, erősek; boldogok legyetek. Minden, ami nemes a földön körülvesz benneteket s ami az egből reátok tekint: a ti boldogságotokat akarja.

Piatal barátaim! Istennek, a Sztíz Anyának, a szenteknek, az őrző angyaloknak, szüleiteknek, tanáraitoknak ezt az éjjel-nappal értetek fáradozó, aggódó áldozatos szeretetét, főpásztorotoknak és a város közönségének ezen irántatok tanúsított jóakarátát és leereszkedését meg kell hálnotok. Hogyan? Ha mindazt, a mit ők nektek nyújtanak, megragadjátok, szívetekbe fogadjátok, s ugyanazzal az odaadással, mellyel ők irántatok viselteknek, igyekezték ti is magatokat nevelni, fölékesítve szíveteket Szent Imre erényeivel: tisztaságával, áhitatával, engedelmességével, kötelességtudásával, Isten és emberek iránt fáradozó önzetlen szeretetével. Ugy legyen!

Az estély utolsó pontja ismét Platz Bonifac dr. darabja volt: Koppány vezérről, a fázadó magyarról, a ki nem akarja meghajtani lejtét a keresztény vallás fenégsze előtt és a Szent István seregével vívott csatában elfogott Hajnát máglyahalálra ítéli. Épen ellenkezőleg, a szent István fogságába jutott fiával Csobáncsal keresztényi szeretettel bálnak s ez annyira meghajtja azt, hogy kereszténnyé lesz. Csupa magasztos vonás s az egész tárgy kezelésében annyi nemes gondolat látszik, hogy a „Koppány vezér“ a legszebb ilyenmü ifjúsági színművek közé sorozható. A darabban több igen csinos édes melódiaju dal is van, a melyet Hermann László zenetánár szerzett. Az előadás kitünő volt. Különösen Szabó Istvánt dicsérik szép játékáért. Rendkívül kedves volt Hübner Andor szerepe, a ki egy fogoly leányt játszott. Kosztümje régi családi klenódiumnak valóságos gyűjteménye volt. Megemlíjük még a pompás díszleteket, a melyeket Philipp István tanárral Kenessey Pál, Molnár Elek és Székely Gábor tanulók festettek.

Nagy Sándor emlékezete.

Száz esztendőben egyszer áldozhat egy város olyan joltévó emlékének, mint amilyenél az Ur városunkat Nagy Sándor személyében megajándékozta. Másfél millió korona vagyonának egyharmadát városunknak hagyta: és pedig 400 ezer koronát a városi árvaházra, 100 ezret pedig a városi kórházra.

A nagy embereket nem a szavaik, hanem a tetteik dicsérik, az, hogy mennyire tudták magukat hasznosakká tenni az emberiség számára. Jó hazafi az, aki a történelmi múlt emlékében él, még jobb az, aki a jövőért hoz áldozatot. Nagy Sándor dr. emléket drága ékességekkel övezik fel azok a halálkönyvek, amelyek az árvák és kórágyon szenvedők könyveiből válnak gyönyökké. Székesfehérvár közönsége pedig történelmének ragyogó lapjára írhatja föl annak a férfinak a nevét, aki idegen volt hozzánk életében, aki elzárta magát páncélos szobájába, de valamenynyituk szívében élő emléket állított magának akkor, amikor Székesfehérvár két nagyfontosságú intézményét pazar adományával megajándékozta.

E hó 6-án vasárnap kegyeletes ünnepély folyt le az alsóalapi sírkertben, ahol Nagy Sándor fekete gránitból készült gyönyörű síremlékét leplezték le. Az ünnepélyen megjelentek az örökösök képviselői. Városunkat Kisteleki Károly dr. t. főügyész, Bilkei Ferenc v. biz. tag és Bokor Attila képviselték. A budapesti piaristákat Vértessy József dr. ügyvéd és két piarista r. tanár, a budapesti ref. főgimnáziumot Kiss Károly dr. ügyvéd, ügyész, ott láttuk továbbá Scholtz Oszkár dr. közalapítványi igazgatót, Horváth Gyula dr. orsz. képviselőt, Mészöly Áron szolgabíró a vakok intézetének, a siketnémák intézetének, a József nuárvaházának, az Erzsébet leányruháznak, a ceceli ref. egyházközségnek stb. küldöttsegit.

Az ünnepélyt a ceceli dalárda nyitotta meg egy szépen előadott énekkel. Utána Szűts Endre ref. lelkes mondott megható imát. Majd Maday Gyúlya egy nagy tehetségű fiatal költő, a lit. Tud. Akadémia a közel múltban jutalmazott még egy bájos költeményéért a Balyovszky díjjal, rémek beszédében magasztalta az elhunyt érdemét.

Végül ismét a dalárda énekelt egy szép egyházi éneket.

Azután Szily János dunaadonyi közjegyző átadta a díszemléket a ceceli egyházközségnek, a mely egész presbiteriumával átvette azt és kötelezettséget vállalt, hogy a síremléket utódaival egyetemben kegyeletes tisztelettel és gondval ápolni fogja.

A három méter magas fekete gránit obeliszk fölírása a következő:

ITT NYUGSZIK

HIDASKÜRTHY dr. NAGY SÁNDOR

KINAGY VAGYONÁT TELJESEN A NEMZETI MŰVELŐDÉS OLTÁRÁRA, EGYHÁZAKRA, ISKOLÁKRA, EMBERBARÁTI INTÉZMÉNYEKRE HADYOMÁNYOZTA

SZÜL. 1853 ÁPR. 19. MEGHALT 1907 DEC. 25.
EZEN EMLÉKSZOBROT A NEMZETI MŰVELŐDÉS SZOLGÁLATÁBAN ÁLLÓ ÖRÖKÖSÖK EMELTETTEK 1910-BEN.

Emlékét a derék inága vési kőbe nevének

Tetteivel szörvén századok éjibe fényt.

S bár elporlik a kő s halványul a fény ragyogása.

Egyre növekedben látja díszét meg a tett.

Kit fűd e hant örökéje, nevé a szivembe írva be,

Földi javát humánus mert nevére hagyá.

S áus kincsét az föld még érvényre s tudásra heviltjón

Él, ki portát alant, őrsi a hű hegyelet.

Révai Nagy Lexikonát fölösleges a fővárosi könyvgyűnőköltől megrendelni, mert azt épügy szállítja Klökner Péter udvari könyvkereskedő Székesfehérvárról, részletfizetésre is.

UJDONSÁGOK.

Hymen. Choret Rudolf gróf, v. b. t. t. cs. és kir. kamarás, szolgálaton kívüli százados, a ki városunkban is hosszabb időn keresztül teljesített katonai szolgálatot, Sárszentmihályon eljegyezte Zichy Gabriella grófnőt, néhai Zichy Jenő gróf és neje Redern Hermína grófnő leányát. Az esküvő — mint halljuk a jövő hónapban lesz Sárszentmihályon.

Marschall Nándor hentesmester e hó 14-én d. e. fél 12 órakor tartja esküvőjét a belvárosi plebánia-templomban Stermeczky Imre bájos leányával Irénkével.

Ezüstmenyegző. Bodó Sándor abai földbirtokos és neje folyó hó 4-én, pénteken ünnepelték meg kedves családi ünnepség keretében ezüstmenyegzőjüket. A jubiláló házaspár ez alkalommal szent misét hallgatott s 25 éves frigyét megáldotta a község plebánosa, Kostyán Sándor, aki ez alkalommal szép beszédet intézett a jubiláló házaspárhoz. A népszerű földbirtokost sokan elhalmozták tiszteletük és szeretetük jelével.

Hangverseny. A Székesfehérvári Zenekevelők Egyesülete, Goldmark Károly zeneszerző világhírű hazánkfa születésének nyolcvanadik évfordulója alkalmából f. hó 13-án a Szent István Teremben a XX. fúharmoniai hangversenyt rendez. Katnagy: Frycsaj Richard. Műsor: I. 1. a) „Előjáték” b) Sába királynő bevonulása c) Sába királynője c. operából. Goldmark Károlytól. Előadja a zenekar. 2. Hegedűhangverseny. A moll. a) Allegro moderato b) Andante (Air) c) Allegretto Goldmark Károlytól. Előadja Szigeti J. hegedűművész. zenekar kísérettel. 3. Scherzo, E moll. Zenekarra. II. Variations sur un: Theme Hongrois, Hubay I. Előadja Szigeti J. hegedűművész zenekarkísérettel. Kezdeté este 8 órakor. Jegyek kaphatók Schmelzer Jákó Nádor-utcai üzletben.

Arcképlepítés. Kedves ünnepet ült vasárnap a Keresztény Kereskedelmi Alkalmazottak Köré: leleplezte a mi nagynevű püspökünknek, *Prohászka Ottokárnak* arcképet s ezzel kedves alkalmat adott a város közönségének arra, hogy nagy szeretetének, tiszteletének jeleivel vegye körül a megyéspüspököt. Az életnagyságu s mondhatjuk, művészi értékű arcképet *Vainár István* festőművész festette s adományozta a körnek. A leleplező ünnepség tulajdonképpen a kör szabad lyceumi előadásába volt beillesztve. Az ünnep lefolyása a következő volt: Kovács Károly elnök szép megnyitóbeszéde után *Hesz Anna* kisasszony szavalta el művésziileg Reviczky Gyula gyönyörű költeményét a Pán halálát, majd Vass József dr. teológiai tanár mondotta el ünnepi beszédjét, amelyben az ünnepelt püspök nagy egyéniségéről szólt. A Polgári Dalkör alkalmi éneke közben hullott le a képről a lepel. A képfestő művésznek, aki ingyen bocsátotta rendelkezésére a körnek a szép képet, Simsik János elnök mondott kedves szavakban köszönetet.

A Kör műkedvelői ezután „Ő nem féltékeny” c. vígjátékot hozták színre igazán kedves előadásban. A siker részesei: *Stibál Margit, Krachler Aranka, Andrei Géza, Mező Elek, és Kovács Ferenc* voltak. A banketten leleplezték le a kör megalakító munkásainak arckép-csoportját. A leleplező beszédet *Kecskés Elek* a Kör igazgatója mondotta.

Áthelyezés. *Várkonyi Sándor* érdi állami tanító a bpesti tanfelügyelőséghez rendelték be szolgálatéire. Helyébe *Boromissa Izabella* okl. tanítónőt nevezte ki a miniszter.

Közgazgatás a vármegyénél. Ma d. e. 10 órakor Szechenyi Viktor gróf főispán elnökléte mellett közgazgatási ülés volt a vármegyén, a melyből kiemeljük a következőket:

Az alispáni jelentés szerint a Szent György kórház emebetegyeinek létszáma volt 19. Az utak kavicsszállítására beérkezett ajánlatok közül legolcsóbb Bernstein és Káldoré és Tuba és Horváth velencei kizsázdásá. A Kápolnánéknak

velencei utat Tuba és Horváth, ezen kívül az összes utak szállítást Bernstein és Káldor kapta meg. Az érdi-utvonal átvételét húzza-halasztja az állam. Felterjesztése történi: *Láschmann Gyula* dr. főorvosi jelentésében megemlíti: hogy új kolera eset fordult elő a megyében. Fokozott óvintézkedések történtek. A Szent György kórház betegeinek létszáma 138. A gyógykezeltek száma volt 286. A közegészség úgy különben kedvez. A főmérnöki jelentés szerint az utak — megfelelők.

Schaller Flóris tanfelügyelő a személyi változásokról referált és bejelentette, hogy Komjáthy Győző, a költő fia ellen, akit tanfelügyelői tölnekka neveztek ki a székesfehérvári tanfelügyelőséghez, fegyelmet kíván fogánatosítani a miniszter. Már három hónappal előbb kineveztek, állását azonban különféle ürügyek alatt, melyeket apja iránt való kegyelettel magyaráz, nem foglalta el. A fegyelmet — bár megengeti magát — azért is meg fogják elene indítani, sőt tán fel is fogják függeszteni.

A főállatorvosi jelentéssel kapcsolatban a bizottság kimondotta, hogy okulva a meggondolatlan eljárások folytán elterjedt száj- és körömfájás állatbetegségeken, szigorúan utasítják a jegyzőket, hogy gondosan járjanak el a marhalvelek kiállításá körül.

Újabb babérok. Többször voltunk már abban a szerencsés helyzetben, hogy egy kitűnő tehetségű fehérvári ifjú mérnöknek, *Fábián Gáspár* műgyegetem tanáreggédnek sikereiről adhatunk hírt. A Kolosvári, vígadó és városház után a Szent Imre-templom, most pedig a fumei magyar tengerparti erdőhivatal építését pályázatán nyert díjat. Ez utóbbi esetében Lechner K. társával egyetemben 2000 koronás első díjjal koszorúzták meg a derék építőművész alkotását. A helybeli főreáliskolával, melynek *Fábián Gáspár* mindig első növendéke volt, mi fehérváriak mindnyájan érthető büszkeséggel s nagy reményekkel szemléljük az egyre jobban bontakozó tehetség szaknyereségait.

A színészek. Említettük, hogy Szalkai igazgató 15-én kedden este kezd meg a színészeint a „Muzsikus lány” operettel. Az idei színészársulat névsora pedig a következő:

I. Műszaki személyzet. Szalkai Lajos igazgató főrendező, Kovács Lajos rendező, Takács goston katnagy, Solti Károly ügyelő, Szőnyi Emília sugó, Kádár György ruhataros, Micsay Ignác kellekes, Wittgruber Győző disznemester, Szabó János színházi szolga, Lónyay Piroska szubret-primadonna, Fábrián Linka korszatur énekesnő, Kovács Hanna és Boris Bianka szubrett énekesnők, Sándor Julia énekesnő, Hidvéghy Blanka anyai, Pethő Eszti naiva, Málósi Margit komikáné, Huszthy Rózsa, Bátor Béla komikus, Rózsa Ilonka, Kelen Rózi, Sándor Margit, Lenkei Mici, Földváry Sándorné kar- és segédszínésznők. Férfiak: Szalkai Lajos operett-buffó komikus, Kovács Lajos hős- és jellemszínész, Földváry Sándor szerelmes színész, Bátor Béla komikus, Erckövi Károly baritonista, Vértés Mihály apaszínész, Iványi János énekes bonviván, Radnai János bonviván, Nyikos Zsigmond tenorista, Kis Sándor, Békefi Róbert, Kun Dező, Budai Sándor, Solti Károly, Rózsahegy Ernő, és Garami Károly kar- és segédszínészek.

Államsegély. A földmivelésügyi miniszter 2000 koronát utaiványozott városunknak a háziipari tanfolyam céljaira. Skultéty József gazdasági tanító programja alapján valószínűleg a Malom-utcai városi épületben lesz a háziipari oktatás.

A száj és körömfájás. A domotőri vásár meghozta városunkba a végtelenül kellemetlen nyavalyát, a száj és körömfájást. A baj rövid idő alatt annyira elterjedt, hogy Szűts Jenő alispán 30. községet jelentett, vészterületnek s ezeknek a göcpontját. Székesfehérvárban jelölté meg. Erről értesítette Saára Gyula dr. polgármestert, a ki ma d. e. tanácsülést tartott, a melyen a szakközegzek meghallgatása után kimondották, hogy az *istállózatás kötelezővé tételük s az állatok kiszállítása szí-*

